

СУЧАСНА ПУБЛІЦИСТИКА

Методичні вказівки та завдання (рекомендації) для набуття фахових компетентностей і закріплення програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 Журналістика

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МОРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет по роботі з іноземними студентами
Кафедра журналістики та мовної комунікації

Коваленко А. Ф.

СУЧАСНА ПУБЛІЦИСТИКА

Методичні вказівки та завдання (рекомендації) для набуття фахових компетентностей і закріплення програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 Журналістика

Одеса
2026

УДК 070.41(075.8)

К 56

Укладач:

Коваленко Алла Федосіївна – к. філол. н., доцент кафедри журналістики та мовної комунікації

Рецензенти:

Назаренко Оксана Миколаївна, к. філол. н., доцент кафедри прикладної лінгвістики та літературознавства НА «ОЮА»

Якубовська Марія Григорівна, к. філол. н., доцент кафедри інформаційної діяльності та медіакомунікацій Національного університету «Одеська політехніка»

*Рекомендовано до друку
кафедрою журналістики та мовної комунікації*

Протокол № 7 від 28.01.2026 р.

Вченою радою ФРІС

Протокол № 7 від 30.01.2026 р.

Коваленко А. Ф.

К 56 Сучасна публіцистика : Методичні вказівки та завдання (рекомендації) для набуття фахових компетентностей і закріплення програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 Журналістика 2 курсу денної форми навчання. Одеса: Видавець С.Л. Назарчук, 2026. 35 с.

Методичні вказівки містять мету, завдання курсу, тематику практичних занять, творчі завдання, завдання для самостійної роботи й питання для різних форм контролю. Для виконання самостійної роботи і вивчення дисципліни наведено перелік обов'язкових творів до прочитання, рекомендації щодо створення власного блогу, рекомендовану літературу та електронні ресурси.

Методичні вказівки призначені для здобувачів вищої освіти денної форми навчання.

УДК 070: 37.0 (072)

© ОНМУ, 2026

ЗМІСТ

Передмова	5
Тематичний план та завдання до практичних занять	6
Методичні рекомендації та завдання до самостійної роботи	22
Перелік творів для обов'язкового прочитання	25
Рекомендації щодо створення власного блогу	27
Орієнтовні теми для власного блогу	28
Питання для підсумкового контролю	30
Рекомендована література	33

ПЕРЕДМОВА

Метою ОК 16 «Сучасна публіцистика», який є частиною циклу професійної підготовки, є формування в здобувачів вищої освіти системного уявлення про сучасну українську публіцистику як сферу журналістської діяльності, її жанрово-стильові особливості, тематичні напрями та провідні тенденції розвитку в українському та світовому медіапросторі, а також набуття практичних навичок створення публіцистичних текстів різних жанрів із дотриманням професійних стандартів журналістики.

Курс, розрахований на 30 годин лекційних і 24 години практичних занять, спрямований на розвиток аналітичного мислення, авторської позиції, критичної рефлексії та відповідального ставлення до слова в умовах суспільних трансформацій, цифровізації медіа та воєнного контексту в Україні.

Завдання, поставлені для реалізації мети:

- сформувати уявлення про публіцистику як складову якісної журналістики та її місце в системі соціальних комунікацій.
- ознайомити з жанровою системою сучасної публіцистики (есе, нарис, колонка, блог, фейлетон, воєнне свідчення тощо) та особливостями їх функціонування в різних медіаформатах.
- розкрити тематичні напрями сучасної української публіцистики (світоглядна, політична, воєнна, подорожня, сатирична, мережева).
- проаналізувати творчість провідних українських публіцистів у контексті культурного, історичного та суспільного розвитку.
- розвинути навички аналітичного читання та інтерпретації публіцистичних текстів.
- сформувати здатність критично оцінювати публіцистичні матеріали з позицій професійних стандартів, етики та медіаграмотності.
- навчити створювати власні публіцистичні тексти різних жанрів із чіткою композицією, аргументацією та авторською позицією.
- сприяти формуванню навичок роботи з мультимедійними форматами публіцистики (блог, подкаст, спецпроект).
- розвинути відповідальність за зміст публічного висловлювання в умовах війни, інформаційних маніпуляцій та цифрового середовища.
- сформувати здатність інтегрувати теоретичні знання з практикою сучасної журналістської діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Публіцистика як сфера журналістики

Питання для обговорення

1. Що таке публіцистика як різновид журналістської діяльності?
2. Які ознаки відрізняють публіцистику від інформаційної журналістики?
3. У чому полягає суспільна місія публіциста?
4. Які функції виконує публіцистика в демократичному суспільстві?
5. Яке співвідношення фактологічності й авторської оцінки в публіцистиці?
6. Чи можна вважати публіцистику формою інтелектуального дискурсу?
7. Які жанри належать до публіцистичних?
8. Як трансформується публіцистика в умовах цифровізації?
9. Чим відрізняється літературна публіцистика від журналістської?
10. Які етичні межі авторської позиції?

Творчі завдання (на вибір)

Написати коротке есе-роздум про роль публіцистики в сучасній Україні (3–4 тис. знаків). У вступі окресліть актуальність теми, зважаючи на український контекст (війна, інформаційна безпека, формування громадської думки). В основній частині наведіть 2–3 аргументи з прикладами (роль журналістів, вплив медіа, соціальні мережі), а у висновку підсумуйте значення публіцистики для демократичного розвитку держави.

Порівняти інформаційну замітку та публіцистичну статтю на одну тему. Оберіть одну актуальну тему (наприклад, освітня реформа чи волонтерський рух) і проаналізуйте тексти за критеріями: мета, стиль, структура, наявність авторської позиції. Зверніть увагу, що замітка подає факти стисло й нейтрально, тоді як публіцистична стаття містить оцінки, аргументацію та елементи переконання.

Визначити жанрові ознаки конкретного публіцистичного тексту. Проаналізуйте текст за такими параметрами: тема, проблематика, композиція, мовні засоби, авторська позиція. Визначте, до якого жанру (стаття, нарис, есе, репортаж тощо) він належить, і підтвердьте це конкретними прикладами з тексту.

Підготувати міні-дослідження про трансформацію публіцистики в онлайн-середовищі. Сформулюйте мету дослідження та коротко опишіть, як змінилися форми й канали поширення публіцистики (соцмережі, блоги, мультимедійність). Доцільно порівняти традиційні друковані ЗМІ з онлайн-форматами та зробити висновок про вплив цифровізації на стиль і взаємодію з аудиторією.

Скласти власне визначення поняття «публіцистика» з аргументацією. Сформулюйте чітке й лаконічне визначення, спираючись на її основні ознаки: актуальність, суспільна значущість, авторська позиція, вплив на громадську думку. Після визначення наведіть 2–3 аргументи або приклади, які підтверджують доцільність саме такого формулювання.

Література

1. Александров О. Базова модель публіцистичної комунікації. *Діалог: Медіа-студії: зб. наук. праць*. Одеса, 2012. Вип. 15. С. 7-16. URL: <http://dms.onu.edu.ua/issue/archive>

2. Александров О. Тези до теорії журналістики. *Діалог: Медіа-студії: зб. наук. праць.* Одеса, 2007. Вип. 6. С. 282-288. URL: <http://dms.onu.edu.ua/issue/archive>
3. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник / За загал. ред. В. Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, 2004. 158 с.
4. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики: Навчальний посібник / За загал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. Київ: Академія української преси, 2005. 229 с.
5. Глушко О. К. Художня публіцистика: європейські традиції і сучасність: монографія. Київ : Арістей, 2010. 192 с.
6. Желіховська, Н. С. Сучасна українська публіцистика: теорія і практика : навч. посіб. : [для студентів ВНЗ, а також викладачів і науковців у галузі соц. комунікації] / Н. С. Желіховська, В. В. Різун ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Київ. ун-т, 2016. 158 с.
7. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004. 268 с. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua>
8. Інститут масової інформації. Професійні стандарти журналістики. URL: <https://imi.org.ua>
9. Кузнецова, Олена Дмитрівна. Журналістські публіцистичні жанри преси : навч. посіб. : [для навчання та самост. роботи студентів за спец. Журналістика] / О. Д. Кузнецова ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2022. 327 с.
10. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Mykhailyn_Ihor/Osnovy_zhurnlistyky.pdf

Практичне заняття № 2

Якісна журналістика і статус медіа

Питання для обговорення

1. Що таке «якісна журналістика»?
2. Які критерії визначають якість медіа?
3. У чому різниця між масовими та якісними виданнями?
4. Як формується репутація медіа?
5. Яка роль редакційної політики? Чи впливає власник медіа на якість контенту?
6. Як стандарти журналістики співвідносяться з авторською свободою?
7. Чи можливий баланс між комерційністю та якістю?
8. Які українські видання можна віднести до якісних?
9. Як цифрові платформи змінюють статус медіа?
10. Співпраця відомих публіцистів з медіа.

Творчі завдання (на вибір)

Провести порівняльний аналіз двох українських медіа за критеріями якості. Оберіть два медіа різного типу або формату (наприклад, онлайн-видання та телеканал) і визначте чіткі критерії оцінювання: достовірність, баланс думок, відокремлення фактів від коментарів, прозорість власності. Порівняння оформіть у вигляді таблиці або структурованого аналізу, завершивши висновками про сильні та слабкі сторони кожного медіа.

Написати аналітичну замітку про стандарти журналістики в конкретному виданні. Оберіть одне українське видання та проаналізуйте, як у ньому дотримуються базових

стандартів журналістики (точність, повнота, баланс, оперативність). Наведіть конкретні приклади з матеріалів і зробіть аргументований висновок щодо рівня професійності редакційної політики.

Розробити модель «ідеального якісного медіа». Опишіть ключові характеристики такого медіа: редакційна незалежність, дотримання стандартів, прозоре фінансування, якісний контент і взаємодія з аудиторією. Можна подати модель у вигляді структурованої схеми або переліку принципів із коротким поясненням кожного пункту.

Підготувати експертну оцінку одного матеріалу з позиції професійних стандартів. Оберіть конкретний журналістський матеріал і проаналізуйте його за критеріями: достовірність джерел, баланс позицій, фактчекінг, відсутність маніпуляцій. Аргументуйте свою оцінку прикладами з тексту та сформулюйте рекомендації щодо можливого вдосконалення матеріалу.

Створити презентацію про диференціацію сучасних українських медіа. Структуруйте презентацію за типами медіа (друковані, онлайн, телебачення, радіо, нішеві платформи) та окресліть їхні особливості, аудиторію й функції. Додайте приклади та зробіть узагальнюючий висновок про тенденції розвитку українського медіапростору.

Література

1. День. Архів публіцистики. URL: <https://day.kyiv.ua>
2. Детектор медіа. Аналітичні матеріали. URL: <https://detector.media>
3. Дзеркало тижня. Архів матеріалів. URL: <https://zn.ua>
4. Кузнецова О. Журналістські публіцистичні жанри преси: навчальний посібник. 2022. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 328 с. URL: <http://catalogue.nlu.org.ua/?arg4=%D0%96%D0%B0%D0%BD%D1%80%D0%B8%20%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8>
5. Українська правда. Колонки та аналітика. URL: <https://pravda.com.ua>
6. BBC Editorial Guidelines. URL: <https://www.bbc.com/editorialguidelines>

Практичне заняття № 3 Світоглядна публіцистика

Питання для обговорення

1. Що таке світоглядна публіцистика?
2. Які жанрові особливості сучасного есею?
3. Як формується образ автора в есеї?
4. У чому специфіка есеїстики О. Забужко?
5. Які наративні стратегії використовує Т. Прохасько?
6. Назвіть основні риси публіцистики Олега Покальчука.
7. Як поєднуються особисте й суспільне в есеї?
8. Своєрідність текстів Оксани Пахльовської.
9. Які композиційні моделі характерні для сучасної есеїстики?
10. Чи є есе формою інтелектуального діалогу? Чому? Аргументуйте відповідь.
11. Яка роль культурних ремінісценцій?

Творчі завдання (на вибір)

Написати світоглядне есе (4–6 тис. знаків). Оберіть суспільно значущу тему (ідентичність, свобода, відповідальність, війна і культура) та сформулюйте власну позицію, яка стане стрижнем тексту. Поєднайте особисті роздуми з узагальненнями, прикладами з сучасного українського контексту й філософськими міркуваннями, завершивши есе виразним підсумком.

Проаналізувати композицію одного есе сучасного автора. Визначте, як побудований текст: вступ (теза), розвиток думки (аргументація, образи, приклади), висновок. Зверніть увагу на логіку розгортання ідей, наявність смислових акцентів, риторичних прийомів і те, як композиція допомагає розкрити світоглядну позицію автора.

Порівняти два есе за типом авторської стратегії. Проаналізуйте, яким способом автори впливають на читача: через емоційність, раціональні аргументи, особистий досвід чи культурні алюзії. Визначте, чим відрізняється їхня інтонація, стиль і спосіб формування довіри до власної позиції.

Створити текст із чітко окресленою авторською позицією. Сформулюйте тезу вже в перших абзацах і послідовно підкріплюйте її аргументами та прикладами. Уникайте надмірної описовості — кожен фрагмент тексту має працювати на утвердження вашого світоглядного бачення проблеми.

Підготувати рецензію на збірку есеїв. Коротко охарактеризуйте тематику та ідейну спрямованість збірки, визначте її провідні мотиви. Оцініть стиль, глибину осмислення проблем і значущість видання для сучасного українського читача, аргументуючи власну думку конкретними прикладами.

Література

1. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ : Факт, 2007. 640 с. URL: <https://chtyvo.org.ua>
2. Забужко О. І знову я влізаю в танк... Київ : Комора, 2016. 416 с. URL: <https://chtyvo.org.ua>
3. Забужко О. С. Шевченків міф України. Київ : Факт, 1997. 148 с. URL: <https://chtyvo.org.ua>
4. Іванов М. «Гібридна війна»: авторська рецепція Оксани Забужко (за матеріалами інтерв'ю 2014–2015 рр.). *Образ : науковий журнал*. 2015. Вип. 3 (18). С. 17-24. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=obraz_2015_3_4
5. Ігнатенко А. Комунікативні стратегії Оксани Забужко URL: <https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/738b95bd-0de8-49b7-b7ec-ad592e74dff8/content>
6. Любка А. Захистити нацменшини, посилити єдність: що підказує Україні досвід країн-сусідок з ЄС Українська правда. URL: <https://www.euointegration.com.ua/experts/2026/01/29/7229875/>
7. Луцишина О. Магічне звучання графоманії: Шевченківська премія 2025 URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/magichne-zvuchannya-grafomaniji-shevchenkivska-premiya-2025-312924/>
8. Нестеренко Ю. В. Сучасна українська есеїстика: жанрові трансформації. Автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. н. 10.01.06 Київ, 2014. 18 с.
9. Портников В. Богородиця в синагозі. Харків : Фолю, 2010. 288 с.
10. Прохасько Т. Одної і тої самої. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2013. 240 с.
11. Сільман К. В. Есеїстика як перехідне жанрове утворення : теоретичний аспект. *Наукові праці. Філологія. Літературознавство*. Том 301 № 289 (2017) URL: <http://litstudies.chdu.edu.ua/article/view/118235>

12. Сільман К. В. Есей як жанр на перетині літератури та журналістики. Дис. на здобуття наук.зван. канд.філол. наук – 10.01.06. Миколаїв, 2019. 228 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Silman_Kateryna/Esei_iak_zhanr_na_peretyni_literatury_ta_zhurnalistyky.pdf?PHPSESSID=hoa9umcc1qnr019ca8bnu2uha0 (Ю. Андрухович, Т. Прохасько)
13. Снайдер Тімоті Творчі гуманітарні науки в часи війни на знищення URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2025/12/07/8010801/>
14. Титаренко М. О. Світоглядна публіцистика: семантика, аксіологія, антропомоделі. 27.00.04 – теор. та іст. журн. Автореф... дис. на здобуття нау. ст. к. н. із соц. комун. Запоріжжя. 2012. 20 с.
15. Філоненко С. О. Концепція особистості жінки в українській жіночій прозі 90-х років ХХ століття: Монографія. К., Ніжин: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006. 156 с. URL: <https://old.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/monografija-Filonenko.pdf>
16. Целюх Т. Концепція людини в есеїстиці Костянтина Москальця. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/2793/1/%D0%A2%D0%B0%D0%BD%D1%8F%20%D0%A6%D0%95%D0%9B%D0%AE%D0%A5.pdf>
17. Шебеліст С. В. Особливості розвитку сучасної української есеїстики в системі журналістських жанрів. 27.00.04 – теор. та істор. журнал. Автореф. дис... на здобуття н. ст. к. н. із соц. комун. Київ, 2009. 19 с.
18. Шевченко Т. Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст.: монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бурого, 2019. 584 с.

Практичне заняття № 4

Публіцистика в сучасних українських виданнях

Питання для обговорення

1. Які проблемно-тематичні напрями домінують у сучасній українській публіцистиці?
2. Як публіцистика представлена у друкованих та онлайн-виданнях?
3. Яка роль колумністики у формуванні дискурсу?
4. Чим відрізняється редакційна стаття від авторської колонки?
5. Як співпрацюють видання з відомими публіцистами?
6. Які тенденції розвитку жанрів?
7. Як дотримуються професійні стандарти?
8. Яка роль аналітики у формуванні громадської думки?
9. Як війна вплинула на тематику публіцистики?
10. Чи існує криза довіри до ЗМІ?

Творчі завдання (на вибір)

Проаналізувати публіцистичний матеріал із сучасного українського видання. Оберіть актуальний матеріал і визначте його тему, проблематику та авторську позицію. Проаналізуйте аргументацію, мовностилістичні засоби й відповідність журналістським стандартам, зробивши висновок про ефективність впливу на аудиторію.

Підготувати тематичний огляд публіцистики за місяць. Зберіть публікації за обраний період і згрупуйте їх за темами (політика, культура, війна, соціальні питання тощо). Визначте домінуючі тенденції, ключові проблеми та особливості авторського підходу в сучасному українському медіапросторі.

Створити концепцію рубрики публіцистики. Сформулюйте мету рубрики, її цільову аудиторію та тематичне спрямування. Опишіть формат матеріалів, періодичність публікацій і стиль подачі, обґрунтувавши актуальність рубрики для сучасного українського читача.

Провести контент-аналіз авторських колонок. Визначте критерії аналізу (тематика, частота публікацій, тональність, тип аргументації, наявність оцінності). На основі кількісних і якісних показників сформулюйте висновки про ідейні пріоритети авторів та редакційну політику видання.

Підготувати порівняльний аналіз двох редакційних підходів. Оберіть два видання або два різні формати в межах одного медіа й порівняйте їх за принципами добору тем, подачею матеріалу та стилем комунікації з аудиторією. У висновку визначте, який підхід є більш переконливим і чому.

Література

1. День. Публіцистичні матеріали. URL: <https://day.kyiv.ua>
2. Детектор медіа. Моніторинг ЗМІ. URL: <https://detector.media>
3. Дзеркало тижня. Архів публіцистики. URL: <https://zn.ua>
4. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Mykhailyn_Ihor/Osnovy_zhurnlistyky.pdf
5. Потятиник Б. Інтернет-журналістика. Львів : ПАІС, 2010.
6. Українська правда. Блоги та колонки. URL: <https://pravda.com.ua>

Практичне заняття № 5

Жанрово-стильові особливості сучасної публіцистики

Питання для обговорення

1. Які жанри домінують у сучасній публіцистиці?
2. Як трансформується жанр есею?
3. У чому специфіка проблемного нарису?
4. Як поєднуються аналітичність і художність?
5. Які мовні засоби найчастіше використовуються?
6. Як формується образ автора?
7. Чи є межа між журналістикою і літературою?
8. Які тенденції жанрового синтезу?
9. Чим відрізняється колонка від нарису?
10. Як змінюється стиль під впливом цифрових медіа?

Творчі завдання (на вибір)

Написати проблемний нарис. Оберіть актуальну суспільну проблему (наприклад, культурна пам'ять, мова, ветеранська адаптація) й подайте її через конкретну життєву історію або образ, як це часто робить Віталій Портников у своїх аналітичних текстах. Поєднайте фактологічність із публіцистичною емоційністю та завершіть нарис узагальненням, що підкреслює суспільне значення порушеної теми.

Переробити інформаційний матеріал у публіцистичний. Візьміть нейтральну новинну замітку та додайте авторську інтерпретацію подій, контекст і оцінку їхніх наслідків. Орієнтуйтеся на стиль колонок Павло Казарін, де факти доповнюються чіткою позицією та логічною аргументацією.

Проаналізувати жанрові особливості обраного тексту. Визначте, до якого жанру належить текст (есе, колонка, нарис, стаття), проаналізувавши композицію, тип

аргументації, роль автора й мовні засоби. Для прикладу можна звернутися до есеїстики Оксана Забужко, де поєднуються інтелектуальна глибина та виразна суб'єктивність.

Створити есе з чіткою композиційною структурою. Продумайте класичну тричленну модель: вступ із тезою, розгортання аргументів (через приклади, культурні алюзії, особистий досвід) і концептуальний висновок. Орієнтуйтеся на структурну чіткість і внутрішню логіку, подібну до публіцистичних виступів Юрій Андрухович.

Підготувати стилістичний аналіз публіцистичного матеріалу. Проаналізуйте лексику (суспільно-політична, емоційно забарвлена), синтаксис (риторичні питання, паралелізми), образність і засоби переконання. Визначте, як стиль формує авторську позицію та впливає на читача, підкріплюючи висновки конкретними цитатами з тексту.

Література

1. Белькова С. Модифікації портретного нарису в сучасній українській газетній практиці (на матеріалі загальноукраїнських та регіональних видань початку XXI ст.). *Диалог: Медіа-студії: зб. наук. праць* / О. Александров. Одеса, 2012. Вип. 15. С. 219-232. URL: <http://dms.onu.edu.ua/issue/archive>
2. Воронова М. Ю. *Сучасна портретистка. Проблеми жанру. Наукові записки Інституту журналістики* : наук. зб./ за ред. В. В. Різуна; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2002. Т. 8 (лип.-верес.). С. 145-148.
3. Гусева О. О. Подорожній нарис і тревелог: аспекти комунікації. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2018. № 1 (33). С. 56-61. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/_2018_1_1.pdf
4. Желіховська Н.С., Різун В. В. Сучасна українська публіцистика: теорія і практика : навч. посіб. / Желіховська Н. С., Різун В. В. К.: РИДЖИ, 2015. 128 с.
5. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004.
6. Ковальова Т. В. Розвиток жанру подорожнього нарису в українській журнальній періодиці 20-30-их рр. XX ст. : автореф. дис... канд. соц. ком. : 27.00.04. Дніпропетровськ, 2014. 19 с.
7. Ковальова Т. В. Трансформація жанрових форм українського журнального нарису 1925-початку 1930-х років. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Соціальні комунікації»*, 2013. Вип. 13. С. 72-76.
8. Кузнецова О. Д. Журналістські публіцистичні жанри преси: навчальний посібник. 2022. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 328 с.
9. Надточій О. Л. Жанр портретного нарису: особливості викладання у ВНЗ. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2018. № 1 (33). С. 84-88. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/_2018_1_1.pdf
10. Унковський Є. Літературний репортаж як спецформат воєнного часу. Українська журналістика у світовому інформаційно-комунікаційному контексті: здобутки і перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції / упоряд. Н. Желіховська, А. Волобуєва, І. Євдокименко, Н. Сидоренко. Київ, 2023. 355 с. С. 343-345. URL: <https://journ.knu.ua/nauka1/wp-content/uploads/2024/02/Conference.pdf>
11. Бурдіна Е. О. Інформаційно-публіцистичні проекти українського телебачення: стилеві тенденції. Наукові записки Інституту журналістики : науковий збірник / за ред. В. В. Різуна ; КНУ імені Тараса Шевченка. К., 2013. Т. 52. Лип.—верес. 306 с. С. 274-277. https://www.academia.edu/38598187/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B8_%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82%D1%83_%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8

Практичне заняття 6

Подорожній дискурс

Питання для обговорення

1. Чим подорожній нарис відрізняється від туристичного репортажу?
2. Які функції виконує подорожня публіцистика?
3. Як формується образ «Іншого» в подорожньому тексті?
4. Чи є подорожня есеїстика способом самоідентифікації?
5. Як телепроекти про мандри впливають на жанр?
6. Які художні прийоми використовує Ю. Андрухович у подорожніх текстах?
7. У чому специфіка нарисів Б. Логвиненка?
8. Як А. Любка поєднує історичний і особистий вимір?
9. Чи існує межа між культурологічним аналізом і суб'єктивним враженням?
10. Як змінюється подорожня публіцистика в умовах війни?

Творчі завдання (на вибір)

Написати подорожній нарис. Створіть текст обсягом 5–7 тис. знаків, у якому поєднайте опис простору, культурний контекст і власні спостереження. Важливо не лише передати маршрут, а й осмислити досвід подорожі як зустріч із «Іншим» або із собою. Використайте художні деталі, метафори, історичні або культурологічні ремінісценції.

Есе «Місто як текст». Інтерпретуйте місто як систему знаків: архітектура, топоніміка, пам'ятники, вуличні історії. Проаналізуйте, який «наратив» вибудовує міський простір і яку роль у ньому відіграє автор-спостерігач. Можна використати метод культурного читання простору або принципи урбаністичного дискурсу.

Проаналізувати тревел-проект. Оберіть телевізійний або мультимедійний тревел-проект (український чи міжнародний) і визначте його жанрові ознаки. Зверніть увагу на баланс інформативності, розважальності та публіцистичності, а також на формування образу країни чи культури.

Створити концепцію мультимедійного блогу. Розробіть ідею тревел-блогу: визначте цільову аудиторію, тематичну нішу, формат (текст, фото, відео, подкаст). Окресліть стилістику, рубрики, принципи подачі матеріалу та способи взаємодії з аудиторією.

Написати текст із позиції «зовнішнього» спостерігача. Створіть подорожній текст від імені людини, яка вперше потрапила у знайомий вам простір. Спробуйте змінити перспективу сприйняття, відсторонитися від стереотипів і показати культурний шок або відкриття.

Література

1. Андрухович Ю. Лексикон інтимних міст. Київ : Meridian Czernowitz, 2011. 480 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Andrukhovych/Leksykon_intymnykh_mist/
2. Андрухович Ю., Стасюк А. Моя Європа. Київ : Критика, 2001. 192 с.
3. Вільчинський А. Подорожній нарис у цифрову епоху: трансформація жанру. Сучасний масмедійний простір: реалії та перспективи розвитку. Зб. тез за матеріалами III Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених. 9 квітня 2025 року. м. Тернопіль. 2025. С. 81-83. URL: http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/35900/1/Sych_masmed_prostir.pdf

4. Іващук А. Трансформація жанру нарису у нових медіа. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2019. Вип. 46. С. 297-304. URL: <https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/05/Visnyk-46-sayt.pdf>
5. Корнілова К. О. Топос міста у творі «Лексикон інтимних міст» Юрія Андруховича. Закарпатські філологічні студії. Випу. 26. Том 1. http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/26/part_1/53.pdf
6. Логвиненко Б. Перехожі. Південно-Східна Азія. Київ : Ukraïner, 2018. 304 с. URL: <https://ukraïner.net>
7. Любка А. У пошуках варварів. Подорож до країв, де починаються й не закінчуються Балкани. Чернівці : Meridian Czernowitz, 2019. 256 с.
8. Полякова А., Філатова О. С. Тревел-журналістика: виклики та перспективи в сучасному світі. Журналістика і медіа в умовах цифрових трансформацій: матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених. 13 травня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 256 с. С. 161-162. URL: <https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/Materiali-konerencii.pdf>

Практичне заняття 7

Колумністика

Питання для обговорення

1. Що таке авторська колонка як жанр?
2. Які ознаки відрізняють колонку від аналітичної статті?
3. Чи повинна колонка бути провокативною?
4. Яку роль відіграє імідж автора?
5. У чому особливість публіцистики В. Портнікова?
6. Чим відрізняється політична аналітика В. Портнікова від творів інших авторів?
7. Які теми домінують у сучасній українській колумністиці?
8. Чи є колумністика формою «публіцистичної сповіді»?
9. Як регулярність впливає на стиль автора?
10. Наскільки важлива персоналізація в колонці?
11. Чи може блог витіснити традиційну колонку?
12. Колумністика Ю. Винничука, С. Грабовського, М. Наталухи, Ю. Макарова в «Українському тижні».
13. Назвіть особливості колумністики в онлайн-видання «Букви».
14. Колумністика в Детектор-медіа

Творчі завдання (на вибір)

Написати колонку. Підготуйте авторську колонку на актуальну суспільну тему (4–6 тис. знаків). Текст має містити чітку позицію, аргументацію та індивідуальний стиль автора. Важливо дотримуватися жанрової компактності й публіцистичної виразності.

Створити серію колонок. Розробіть цикл із 3–5 текстів, об'єднаних спільною темою або проблематикою. Продумайте логіку розвитку думки та індивідуальний авторський наратив, що формує цілісний образ автора.

Проаналізувати стиль автора. Оберіть відомого колумніста та проаналізуйте його мовні засоби, структуру тексту, тип аргументації, рівень емоційності. Визначте, які риси формують його впізнаваний стиль і впливають на довіру аудиторії.

Написати сповідальну колонку. Створіть текст, у якому особистий досвід стає підставою для суспільного узагальнення. Дотримуйтеся балансу між інтимністю та публічністю, уникаючи надмірної емоційності або декларативності.

Підготувати портрет колумніста. Напишіть аналітичний портрет автора: охарактеризуйте його тематичні домінанти, стиль, аудиторію та суспільний вплив. Зверніть увагу на медіаплатформи, де публікуються його тексти, та на регулярність виходу колонок.

Література

1. Бондар А. Морквяний лід. Київ : Грані-Т, 2012. 224 с.
2. Бондаренко Ю. І. Колумністика як форма сучасної публіцистики. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Журналістика*. 2016. № 23. С. 14–19.
3. Букви (Рошук Катерина). URL: <https://bukvy.org/category/columns/>
4. Галич В. Колонка як жанр. *Вісник Луганського національного університету імені Т. Шевченка*. Сер. : Філологічні науки. Частина І. 2009. № 3. С. 223—232.
5. Жежера В. Господні комарики. Київ : Темпора, 2010. 192 с.
6. Ковальчук В. М. Тенденції розвитку української політичної колумністики (за матеріалами журналу «Український тиждень»). *Наукові записки Інституту журналістики : науковий збірник / за ред. В. В. Різуна ; КНУ імені Тараса Шевченка*. Київ, 2013. Т. 52. лип.-верес. С. 166-171. URL: https://www.academia.edu/38598187/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B8_%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82%D1%83_%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8, http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizh_2013_52_31
7. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Nzizh_2013_52_31
8. Ковтун Н. Авторська колонка як різновид публіцистичної сповідальної прози (на матеріалі А. Бондаря). *Держава та регіони*. 2018. № 4. С. 102–109.
9. Кокотюха А. Майбутнє однієї біди повномасштабної війни. *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/kritika/article/247573/2026-02-09-maybutnie-odniiei-bidy-povnomasshtabnoi-viyny/>
10. Кокотюха А. Я бачу, вас цікавить «Тиха Нава». *Детектор медіа*. URL: <https://detector.media/kritika/article/247497/2026-02-05-ya-bachu-vas-tsikavut-tykha-nava/>
11. Мельник І. Есеїстичний компонент у колумністиці Андрія Бондаря. *Слово і Час*. 2017. № 9. С. 73–80.
12. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с. URL: <https://cul.com.ua>
13. Михайлин І. Л. Публіцистика як чинник формування громадянської думки. *Держава та регіони*. Серія: Соціальні комунікації. 2013. № 2. С. 78–84. URL: <http://www.zhu.edu.ua>
14. Морозова О. Авторська колонка на сторінках журнальної періодики. *Наукові читання Інституту журналістики*. Вип. 16. К., 2009. С. 137–140.
15. Пилипенко О. Публіцистична суб'єктивність у сучасній українській колонці. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2019. Т. 75. С. 120–128.
16. Портников В. Богородиця в синагозі. Харків : Фоліо, 2010. 288 с.
17. Портников В. Тюрма для янголів. Харків : Фоліо, 2011. 256 с.
18. Шебеліст С. Авторська колонка у сучасній газетно-журнальній періодиці. *Образ*. Вип. 10. С. 39–45.
19. Шутяк Л. М. Авторська колонка як зразок «нового журналізму» (на прикладі Gazeta.ua і Погляди-ТСН.ua). *Наукові записки Інституту журналістики : науковий збірник / за ред. В. В. Різуна ; КНУ імені Тараса Шевченка*. К., 2013. Т. 52. лип.-верес. С. 192-195. URL: https://www.academia.edu/38598187/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B8_%D0%86%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%82%D1%83_%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8

[B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8](https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049156.pdf)

20. Меренкова В.В., Погребна В.Л. Комунікативні стратегії публіцистики Віталія Жежери. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі*: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 28 квітня 2021 р., м. Запоріжжя / В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, О.О. Турба та ін. Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. екрана. С. 168-170. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049156.pdf>
21. Український тиждень. URL: <https://tyzhden.ua/category/opinii/>

Практичне заняття № 8-9

Воєнна публіцистика

Питання для обговорення

1. Які наративи про війну домінують у сучасній Україні?
2. Чим воєнна публіцистика відрізняється від воєнної журналістики?
3. Як поєднуються документальність і емоційність?
4. У чому специфіка жіночого досвіду війни?
5. Як функціонує жанр свідчення?
6. Чи допустима художня інтерпретація?
7. Які етичні межі воєнної публіцистики?
8. Як війна змінює мову тексту?
9. Як воєнні тексти формують національну пам'ять?
10. Чи стає воєнна публіцистика літописом епохи?

Творчі завдання (на вибір)

Написати есе про війну. Підготуйте публіцистичне есе, у якому осмисліть війну як особистий або колективний досвід. Текст має поєднувати емоційність і аналітичність, зберігаючи етичну відповідальність за зображення подій.

Створити текст-свідчення. Напишіть матеріал у жанрі свідчення — від першої особи або на основі інтерв'ю. Зосередьтеся на достовірності деталей, фіксації фактів і передачі людського виміру війни.

Проаналізувати мову воєнного тексту. Оберіть конкретний матеріал і проаналізуйте лексику, метафори, тональність, способи створення емоційного ефекту. Визначте, як мова впливає на сприйняття війни читачем.

Розробити мультимедійний проєкт. Запропонуйте концепцію журналістсько-публіцистичного проєкту про війну (сайт, спецпроєкт, подкаст, відеосеріал). Окресліть тематику, формат, джерела та принципи етичної роботи з матеріалом.

Написати текст у контексті історичної пам'яті. Створіть матеріал, який поєднує сучасні події з історичними паралелями. Важливо показати, як війна інтегрується в національний наратив та формує колективну пам'ять.

Література

1. Андрушків В. В., Коваленко А. Ф. Документалізм збірки: факти та коментарі (на матеріалі збірки Валерія Макеєва «100 днів полону, або позивний 911»)/ Електронний репозитарій Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. URL : <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/26007>
2. Коваленко А., Тельпіс Д. Психологічний вимір сучасних українських воєнних щоденників. *Образ*. Вип. 3 (40). 2022. С. 17–28. URL: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2022.3\(40\)-17-28](https://doi.org/10.21272/Obraz.2022.3(40)-17-28)

3. Гришин М. Г. Дипфейк як окрема форма відеофейку: визначення, основні різновиди, методи детекції. Соціокомунікаційні тенденції в медійному та науково-освітньому дискурсах: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 22 травня 2025 р.) / упоряд. Н. М. Вернигора. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. С. 22-28. URL: https://fj.kubg.edu.ua/images/phocagallery/Podii2025/22-05-festyval-nauky-2025-vseukrainska-naukovo-praktychna-konferentsiia-z-mizhnarodnoiu-uchastiu-sotsiokomunikatsiini-tendentsii-v-mediinomu-ta-naukovo-osvitnomu-dyskursakh/Zbirnyk_konferentsiia_2025_VSR_.pdf
4. Листвак Г. Б. Візуальний сторітелінг у виданнях перекладів (на прикладі «Словника війни» в упорядкуванні Остапа Сливинського). *Соціокомунікаційні тенденції в медійному та науково-освітньому дискурсах: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 22 травня 2025 р.)* / упоряд. Н. М. Вернигора. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. С.65-67. URL: https://fj.kubg.edu.ua/images/phocagallery/Podii2025/22-05-festyval-nauky-2025-vseukrainska-naukovo-praktychna-konferentsiia-z-mizhnarodnoiu-uchastiu-sotsiokomunikatsiini-tendentsii-v-mediinomu-ta-naukovo-osvitnomu-dyskursakh/Zbirnyk_konferentsiia_2025_VSR_.pdf
5. Харина О.-Л. Д. Жінки на фронті та в тилу: гендерні стереотипи в українських медіа під час війни. *Соціокомунікаційні тенденції в медійному та науково-освітньому дискурсах: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 22 травня 2025 р.)* / упоряд. Н. М. Вернигора. Київ: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. С. 124-126. URL: https://fj.kubg.edu.ua/images/phocagallery/Podii2025/22-05-festyval-nauky-2025-vseukrainska-naukovo-praktychna-konferentsiia-z-mizhnarodnoiu-uchastiu-sotsiokomunikatsiini-tendentsii-v-mediinomu-ta-naukovo-osvitnomu-dyskursakh/Zbirnyk_konferentsiia_2025_VSR_.pdf
6. Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Київ : Люта справа, 2018. 352 с. URL:https://shron1.chtyvo.org.ua/Podobna_Yevheniia/Divchata_zrizaiut_kosy.pdf
7. Харченко Г. Щоденник артилериста. Київ : Орієнтир, 2023. 256 с.
8. Чернієнко В. Щоденник військового лікаря. Київ : Білка, 2022. 280 с.
9. Шила А. Жінка війни. Київ : Саміт-книга, 2020. 240 с.

Практичне заняття № 10 **Сатирична публіцистика**

Питання для обговорення

1. У чому суспільна функція політичної сатири?
2. Які жанри сатиричної публіцистики є найпопулярнішими?
3. Чим фейлетон відрізняється від пародії?
4. Як працює іронія як публіцистичний прийом?
5. Де межа між сатирою та маніпуляцією?
6. Чи є сатира ефективним інструментом критики влади?
7. Як сатиричні тексти впливають на громадську думку?
8. Чи змінюється сатира в умовах війни?
9. Які сучасні медіа активно використовують сатиричну форму?
10. Чи може сатирична публіцистика бути інтелектуальною?
11. Сатирична рубрика «Детектор Медіа» «Антоніна»

Творчі завдання (на вибір)

Написати фейлетон. Створіть сатиричний текст, що викриває актуальну суспільну проблему. Використайте гіперболу, іронію, сарказм, але збережіть логіку аргументації.

Створити пародію. Напишіть пародійний матеріал, стилізований під відомий медійний формат або публічну особу. Мета — продемонструвати механізми наслідування та викриття через комічний ефект.

Розробити сатиричний сценарій. Створіть короткий сценарій для відео або радіопроеграми з елементами політичної сатири. Продумайте структуру, персонажів і ключовий комедійний прийом.

Проаналізувати прийоми іронії. На прикладі конкретного тексту визначте типи іронії (вербальна, ситуаційна, драматична). Поясніть, як вони працюють на формування критичного ефекту.

Написати сатиричну колонку. Підготуйте колонку, що поєднує авторську позицію з елементами сатири. Важливо зберегти межу між критикою та маніпуляцією.

Література

1. Альбіновська С.Ю., Волинець Г.М. Історичні образи і сюжети в сучасній політичній карикатурі. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 28 квітня 2021 р., м. Запоріжжя* / В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, О.О. Турба та ін. Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. Екрану. С. 76-78. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049156.pdf>
2. Детектор медіа. Аналітичні матеріали. URL: <https://detector.media>
3. Єремєєва К. А. Політичний гумор радянської України у 1941-1991 рр. (на прикладі журналу «Перець»). Автореф. дис... на здобут. наук. ступ. канд. іст. н. Харків, 2016. 22 с.
4. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004. 268 с.
5. Інститут масової інформації. Професійні стандарти журналістики. URL: <https://imi.org.ua>
6. Коваленко А. Ф. Психологічні аспекти сатиричної комунікації в сучасній українській воєнній меметиці (за матеріалами соцмереж). *Синопсис: текст, контекст, медіа*. 2024. 30 (1). С. 24–33 URL: <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/issue/view/51>
7. Лиса І. Авторське самовираження та «свобода» в коміксах. *Українська журналістика у світовому інформаційно-комунікаційному контексті: здобутки і перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції* / упоряд. Н. Желіховська, А. Волобуєва, І. Євдокименко, Н. Сидоренко. Київ, 2023. С. 197-200. URL: <https://journ.knu.ua/nauka1/wp-content/uploads/2024/02/Conference.pdf>
8. Оніщенко А., Яроцька Г. С. Іронія як когнітивна зброя: мовні засоби іронії в алгоритмах чату GPT. *Журналістика і медіа в умовах цифрових трансформацій: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених*. 13 травня 2025 року. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. С. 139-140. URL: <https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/Materiali-konerencii.pdf>
9. Чернявська Л. В. Авторські мему і авторство в мемах. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 28 квітня 2021 р., м. Запоріжжя* / В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, О.О. Труба та ін. Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. –1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. Екрану. С. 153-156. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049156.pdf>
10. Чиченіна Лена Трамп у промові раптово перейшов від іранської ядерки до золотих штор та захоплень розкішню. *Дектор Медіа*. URL:

<https://antonina.detector.media/mediatresh/post/225740/2026-03-03-tramp-u-promovi-raptovo-pereyshov-vid-iranskoj-yaderky-do-zolotykh-shtor-ta-zakhopen-rozkishshyu/>

11. Чиченіна Лена «Ганьба! Слава! Тобто добрий вечір!». Чому рейтинг «100 людей культури» від NV викликав чималий резонанс. *Дектор Медіа*. URL: <https://antonina.detector.media/srachi-ta-diskusii/post/225681/2025-09-20-ganba-slava-tobto-dobryy-vechir-chomu-reytyng-100-lyudey-kultury-vid-nv-vyklykav-chymalyy-rezonans/>

Практичне заняття № 11-12

Мережева публіцистика

Питання для обговорення

1. Чи можна блог вважати повноцінним публіцистичним жанром?
2. Які ознаки традиційної публіцистики збереглися в блогах?
3. Як гіпертекст змінює структуру публіцистичного тексту?
4. Чи впливає мультимедійність на переконливість?
5. Чим відрізняється блогер від колумніста?
6. Які ризики суб'єктивізації мережевої публіцистики?
7. Як алгоритми соцмереж впливають на зміст текстів?
8. Чи можна говорити про демократизацію публіцистики?
9. Як формується довіра до блогера?
10. Чи витіснить мережева публіцистика традиційні форми?

Творчі завдання (на вибір)

Написати блог-пост. Створіть текст для онлайн-платформи з урахуванням принципів гіпертексту та інтерактивності. Додайте можливі візуальні або мультимедійні елементи.

Переписати текст для соцмереж. Адаптуйте традиційну публіцистичну статтю під формат соцмережі. Зверніть увагу на лаконічність, структурування, емоційні маркери та заклик до взаємодії.

Розробити контент-план. Складіть план публікацій на місяць із зазначенням тем, форматів і частоти виходу матеріалів. Обґрунтуйте цільову аудиторію та комунікативну стратегію.

Записати подкаст-есе. Підготуйте сценарій та аудіоверсію есе, адаптованого до формату подкасту. Продумайте інтонацію, паузи, ритм і можливі звукові акценти.

Проаналізувати популярний блог. Оберіть відомий блог і проаналізуйте його тематику, стиль, способи взаємодії з аудиторією та алгоритмічні чинники популярності. Визначте, чи відповідає він критеріям публіцистики. Проаналізуйте блоги відомих одеських блогерів Олексія Гончаренка, Миколи Серги тощо.

Література

1. Війна і патріотизм Микола Серга, Сергій Братчук, Даніель Салем [Еліта](https://elitexpert.ua/elite/top-30-vplivovih-infljuenseriv-sogodnishnie-oblichchya-odesi/) URL: <https://elitexpert.ua/elite/top-30-vplivovih-infljuenseriv-sogodnishnie-oblichchya-odesi/>
2. Гурова А. Аналіз найпопулярніших україномовних книжкових блогів у TikTok. *Українська журналістика у світовому інформаційно-комунікаційному контексті: здобутки і перспективи: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції* / упоряд. Н. Желіховська, А. Волобуєва, І. Євдокименко, Н. Сидоренко. Київ, 2023. С. 189-192. URL: <https://journ.knu.ua/nauka1/wp-content/uploads/2024/02/Conference.pdf>
3. День. Архів публіцистики. URL: <https://day.kyiv.ua>

4. Дзеркало тижня. Архів матеріалів. URL: <https://zn.ua>
5. Забужко О. Про Гоголя. *Українська правда*. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/>
6. Забужко О. Про "ужОсы украинизации": панове, ви не про те говорите! *Українська правда*. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/zabuzhko/47ac67096d27d/>
7. Кацан Ольга. Сторітелінг як формат інтернет-журналістики в київському бюро Радіо. *Інтернет-журналістика та новітні технології в сучасних медіа: матеріали Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (1 квітня 2020 р.)* / наук. ред. В. О. Гандзюк. Київ: КУБГ, 2020. 106 с. Свобода URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0063480.pdf>
8. Кузнецова О. Види дезінформації, створеної ШІ у FACEBOOK. *Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві: збірник матеріалів XI Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Львів, 29 жовтня 2025 р.). Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2025. 276 с. С. 190-192.
9. Кузнецова О. Диференціація функцій блогів українських журналістів на сайтах інтернет-ЗМІ. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка": журналістика*. 2023. № 1 (5). С. 23-32. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/feb/29876/6.pdf>
10. Нечасенко Н, Спанатій О. Блогінг у мистецькому комунікаційному просторі. *Журналістика і медіа в умовах цифрових трансформацій: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених. 13 травня 2025 року*. Миколаїв : НУК ім. адм. Макарова, 2025. 256 с. С. 131-132. URL: <https://nuos.edu.ua/wp-content/uploads/2025/06/Materiali-konerencii.pdf>
11. Потятиник Б. Інтернет-журналістика. Львів : ПАІС, 2010. 246 с.
12. Рудик Мирослава Блогові платформи як майданчики для медійної діяльності громадянських журналістів. URL: https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/03/Visnyk-54-55_press.pdf
13. ТОП-30 впливових інфлюенсерів: сьогоднішнє обличчя Одеси <https://www.elitukraine.com/news/top-30-vlijatelnyh-influenserov-segodnjashnee-lico-odessy/?lang=ua>
14. Українська правда. Колонки та блоги. URL: <https://pravda.com.ua>
15. Шабанов М. Одеські ЗМІ в умовах повномасштабної війни: шляхи змін для журналістської спільноти URL: <https://elitexpert.ua/elite/top-30-vplivovih-influenseriv-sogodnishnie-oblichchya-odesi/>
16. Мацишина І.В. Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (спеціальність 061 – Журналістика). Одеса, 2023. 35 с URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2e7ee8e8-e1ef-4470-8d98-63c410f785af/content>
17. Тимченко І. Д., Тонкіх І. Ю. Жанрово-тематичні пріоритети інформаційно-аналітичного журналістського блогу. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 28 квітня 2021 р., м. Запоріжжя / В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, О.О. Турба та ін. Електрон. дані. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. 1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. Екрану. С. 135-138. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049156.pdf>
18. Пилипенко А. В., Хітрова Т. В. особливості сучасного українського фуд-блогінгу. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції* 28 квітня 2021 р., м. Запоріжжя / В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, О.О. Турба та ін. Електрон. дані. Запоріжжя

- : НУ «Запорізька політехніка», 2021. –1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. Назва з тит. Екрану. С. 124-125. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049156.pdf>
19. Погребна В.Л. Блогерська діяльність як поштовх до розвитку громадянської активності молоді. *Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі: Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 28 квітня 2021 р., м. Запоріжжя [Електронний ресурс] / В.Л. Погребна, В.М. Попович, Н.В. Островська, О.О. Турба та ін. Електрон. дані. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. –1 електрон. опт. диск (DVD-ROM); 12 см. – Назва з тит. Екрану. С. 126-128. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049156.pdf>
20. Подервянський Лесь. <https://blogs.pravda.com.ua/authors/podervyanskyi/>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота з аналізу публіцистичних проєктів потребує насамперед чіткого визначення критеріїв: звертайте увагу на жанрову природу тексту, авторську стратегію, композицію, аргументацію, мовно-стильові засоби та відповідність професійним стандартам. Важливо враховувати контекст створення проєкту (історичний, соціальний, медійний), цільову аудиторію та формат платформи (друк, онлайн, відео, подкаст). Під час порівняльного аналізу зіставляйте не лише тематику, а й способи репрезентації проблеми, тип нарації, риторику впливу й рівень суб'єктивності автора. Якщо завдання передбачає створення подкасту, продумайте концепцію, структуру епізоду (вступ, основна частина, висновки), тональність, роботу з джерелами та якість звукового оформлення; важливо також дотримуватися балансу між експертністю й доступністю. Для методологічної опори варто звернутися до праць сучасних українських дослідників медіа — зокрема, аналітичних матеріалів Отар Довженко та експертних досліджень Детектор медіа, а також наукових розвідок із теорії журналістики та публіцистики, представлених на фахових конференціях на кшталт Lviv Media Forum. Системність, аргументованість і критичне мислення мають стати основними принципами виконання кожного завдання.

Тема 1. Теоретико-методологічні аспекти публіцистики

1. Підготувати аналітичний конспект 3 наукових визначень поняття «публіцистика» з їх критичним зіставленням.

Опрацюйте праці сучасних українських дослідників медіа та зіставте підходи до трактування публіцистики як методу й як сфери творчості. У висновках співвіднесіть теоретичні положення з практикою сучасних авторів (наприклад, блогів Отар Довженко на «Детекторі медіа»).

2. Підготувати рефлексивний огляд публічної лекції або дискусії про медіа. Оберіть відеолекцію чи панельну дискусію (наприклад, події Lviv Media Forum) і проаналізуйте, як у ній інтерпретується роль публіцистики. Зверніть увагу на методологічні акценти та аргументацію спікерів.

Тема 2. Історичні тенденції української публіцистики

1. Створити хронологічну карту еволюції української публіцистики (інфографіка або таблиця).

Відобразіть ключові періоди — від дисидентства до сучасної блогосфери — із прикладами текстів та авторів. Для сучасного етапу використовуйте публіцистику Вахтанг Кіпіані (проєкт «Історична правда»).

2. Порівняти риторику дисидентської та сучасної світоглядної публіцистики. Проаналізуйте тексти періоду перебудови й сучасні колонки, наприклад Віталій Портников. Визначте спільні мотиви (державність, свобода) та відмінності у стилі й каналах поширення.

Тема 3. Жанри публіцистики

1. Дослідити трансформацію жанру нарису в онлайн-форматі. Проаналізуйте матеріали платформи Ukraїner як приклад сучасного подорожнього й портретного нарису в мультимедійному форматі. Зверніть увагу на поєднання тексту, фото й відео.
2. Підготувати мікродослідження про «ентропію есе» в журналістських жанрах. Знайдіть приклади новин або колонок, де відчутні есеїстичні ознаки (суб'єктивність, асоціативність). Для прикладу використайте тексти Юрій Андрухович.

Тема 4. Публіцистика як ознака якісної журналістики

1. Проаналізувати розділ «Колонки» одного якісного видання. Оберіть «Українська правда» або «Дзеркало тижня» та дослідіть, які теми домінують і як представлено авторську позицію. Зробіть висновок про роль публіцистики у формуванні іміджу видання.
2. Відвідати (онлайн/офлайн) професійну медіаподію та підготувати звіт. Наприклад, заходи Детектор медіа або дискусії в межах «Lviv Media Forum». Проаналізуйте, як обговорюється проблема стандартів і якості.

Тема 5. Світоглядна публіцистика

1. Порівняти нарративні стратегії есеїв Оксани Забужко та Тараса Прохаська. Проаналізуйте тексти Оксана Забужко і Тарас Прохасько з погляду композиції та авторської інтонації. Визначте, як формується образ автора й комунікативний ефект.
2. Підготувати відеорецензію на одне зі світоглядних есеїв. Запишіть короткий відеоогляд (5–7 хвилин) з аналізом проблематики й стилістики. Орієнтуйтеся на формат культурних ютуб-проектів, як-от інтерв'ю та лекції «PEN Ukraine».

Тема 6. Подорожній дискурс

1. Порівняти телевізійний і текстовий подорожній нарис. Проаналізуйте формат «Світ навиворіт» та тексти Богдан Логвиненко. Визначте відмінності в способах створення образу простору.
2. Дослідити роль культурної ідентичності у подорожній есеїстиці.

Візьміть приклади з книжки Юрій Андрухович «Лексикон інтимних міст» і проаналізуйте авторський спосіб репрезентації Європи.

Тема 7. Колумністика

1. Дослідити авторський стиль одного сучасного колумніста. Проаналізуйте 5–7 колонок Андрія Бондаря або Віталія Портникова, визначте риторику й тип аргументації. Зробіть висновок про персоналізацію медіа.
2. Порівняти друковану та онлайн-версію авторської колонки. Зверніть увагу на зміну заголовків, інтерактивність, коментарі аудиторії. Проаналізуйте вплив цифрового середовища на жанр.

Тема 8. Воєнна публіцистика

1. Підготувати аналітичний огляд воєнного щоденника. Опрацюйте тексти Євгенія Подобна або документалістику про війну й визначте баланс фактографії та емоційності. Зверніть увагу на психологічний вимір.
2. Дослідити трансформацію мови публіцистики в умовах війни. Проаналізуйте воєнні блоги військових або журналістів і визначте нові лексичні та наративні моделі.

Тема 9. Сатирична публіцистика

1. Проаналізувати сучасний політичний мем як форму сатиричної публіцистики. Оберіть приклади з українського сегмента соцмереж і визначте механізм створення сатиричного ефекту. Порівняйте з традиційною карикатурою.
2. Дослідити відеосатиру як форму публіцистики. Проаналізуйте формат «Телебачення Торонто» та визначте жанрові особливості політичного гумору.

Тема 10. Мережева публіцистика

1. Провести аналіз блогу сучасного українського журналіста. Оберіть блог у Facebook або YouTube й визначте, які жанрові ознаки публіцистики поєднуються з мультимедіа. Для прикладу можна використати матеріали Майкл Щур (Роман Вінтонів).
2. Підготувати дослідження про подкаст як форму публіцистики. Проаналізуйте структуру й стиль одного українського суспільно-політичного подкасту. Зверніть увагу на поєднання експертності, суб'єктивності та інтерактивності.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ТВОРИ ДО ПРОЧИТАННЯ

1. Світоглядна та інтелектуальна публіцистика

Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ : Факт, 2007. 640 с. URL: <https://yakaboo.ua>

Забужко О. І знову я влізаю в танк... Київ : Комора, 2016. 416 с. URL: <https://komorabooks.com>

Забужко О. Хроніки від Фортінбраса. Київ : Факт, 1999. 320 с.

Прохасько Т. Одної і тої самої. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2013. 240 с.

Портников В. Богородиця в синагозі. Харків : Фоліо, 2010. 288 с.

2. Подорожня публіцистика

Андрухович Ю. Лексикон інтимних міст. Київ : Meridian Czernowitz, 2011. 480 с. URL: <https://meridiancz.com>

Андрухович Ю., Стасюк А. Моя Європа. Київ : Критика, 2001. 192 с.

Любка А. У пошуках варварів. Подорож до країв, де починаються й не закінчуються Балкани. Чернівці : Meridian Czernowitz, 2019. 256 с. URL: <https://meridiancz.com>

Логвиненко Б. Перехожі. Південно-Східна Азія. Київ : Ukraïner, 2018. 304 с. URL: <https://ukraïner.net>

3. Колумністика

Портников В. Тюрма для янголів. Харків : Фоліо, 2011. 256 с.

Бондар А. Морквяний лід. Київ : Грані-Т, 2012. 224 с.

Жежера В. Господні комарики. Київ : Темпора, 2010. 192 с.

Пиркало С. Кухня егоїста. Київ : Факт, 2006. 256 с.

4. Воєнна публіцистика

Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Київ : Люта справа, 2018. 352 с. URL: <https://lutasprava.com>

Шила А. Жінка війни. Київ : Саміт-книга, 2020. 240 с. URL: <https://samit-kniga.com.ua>

Чернієнко В. Щоденник військового лікаря. Київ : Білка, 2022. 280 с. URL: <https://bilka.ua>

Харченко Г. Щоденник артилериста. Київ : Орієнтир, 2023. 256 с. URL: <https://nashformat.ua>

5. Сатирична публіцистика

Обсерватор Юзьо. Вибрані тексти з «ПостПоступу». Львів, 1990–1995 (архівні матеріали).

Вишня О. Усмішки. Київ : Дніпро, різні видання (вибіркове читання як історичний контекст жанру).

6. Мережева публіцистика

Потятиник Б. Інтернет-журналістика. Львів : ПАІС, 2010. 246 с.

Вибрані колонки та блоги сучасних українських авторів (архіви видань «Дзеркало тижня», «Українська правда», «День»).

URL: <https://zn.ua>

URL: <https://pravda.com.ua>

URL: <https://day.kyiv.ua>

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО СТВОРЕННЯ ВЛАСНОГО БЛОГУ

1. Концепція та позиціонування

Чітко визначте мету блогу: аналітична рефлексія, творчий майданчик, дослідницький щоденник чи мультимедійний проєкт.

Сформулюйте авторську позицію: блог має демонструвати світогляд, а не лише інформувати.

Окресліть цільову аудиторію (студенти-журналісти, широка читацька спільнота, професійна аудиторія).

Визначте тематичну нішу (воєнна публіцистика, колумністика, культурна аналітика, медіакритика тощо).

2. Жанрове наповнення блогу

Блог повинен демонструвати жанрову різноманітність. Рекомендується використовувати: есе (світоглядне, аналітичне, подорожнє); колонку (авторська позиція з аргументацією); проблемний нарис; текст-свідчення; рецензію на публіцистичну книгу; аналітичний огляд медіа; сатиричну мініатюру; блог-пост із гіпертекстовими посиланнями; мультимедійний матеріал (подкаст, відеоесе, фотонарис).

Оптимально: 6–8 різних жанрових форматів протягом семестру.

3. Тематичні орієнтири

Контент має відповідати тематичним модулям курсу: світоглядна публіцистика; політична аналітика; воєнний наратив; подорожній дискурс; сатирична публіцистика; мережева журналістика.

Важливо поєднувати особистий досвід із суспільним аналізом.

4. Структура публікації

Кожен текст має містити:

Заголовок із чітким смисловим акцентом.

Вступ (проблематизація теми).

Основну частину (аналіз, аргументи, приклади).

Авторський висновок або рефлексію.

Бажано використовувати підзаголовки, цитати, гіперпосилання.

5. Мова і стиль

Дотримання норм сучасної української літературної мови.

Чіткість формулювань, відсутність штамів.

Баланс емоційності та аналітичності.

Уникнення маніпулятивної риторики.

6. Мультимедійність

Рекомендується: додавати гіпертекстові посилання; інтегрувати фото, аудіо або відео; записати щонайменше один подкаст або відеоесе; використовувати формат серії публікацій.

7. Регулярність

Оптимальний ритм: 1 матеріал на тиждень (8–10 публікацій за семестр).
Серійність формує авторський стиль і впізнаваність.

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ ДЛЯ ВЛАСНОГО БЛОГУ

1. Чи існує сьогодні «якісна журналістика» в Україні?
2. Публіцистика під час війни: між свідченням і літописом.
3. Світоглядна есеїстика як форма інтелектуального спротиву.
4. Колумністика: сповідь чи аналітика?
5. Образ «Іншого» у сучасній подорожній публіцистиці.
6. Як війна змінила мову українських медіа?
7. Жіночий досвід війни в сучасній публіцистиці.
8. Чи може блог бути жанром серйозної аналітики?
9. Сатира як форма громадянської критики.
10. Авторська позиція: межа між свободою й відповідальністю.
11. Чи є межа між журналістикою та літературою?
12. Цифрова трансформація публіцистики: ризики й можливості.
13. Подорож як спосіб самоідентифікації.
14. Есе як жанр особистої правди.
15. Чи впливають алгоритми соцмереж на зміст публіцистики?
16. Репутація медіа в умовах інформаційної війни.
17. Публіцистика як спосіб формування національної пам'яті.
18. Суб'єктивність у журналістиці: проблема чи перевага?
19. Мультимедійність як новий стандарт публіцистичного тексту.
20. Майбутнє української публіцистики після війни.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Роль публіцистики в сучасному суспільстві та які її основні цілі.
2. Поміркуйте, чому журналістика й публіцистика часто сприймаються як суміжні сфери, і в чому полягають їхні ключові відмінності.
3. Розкажіть, які стилістичні й функціональні риси об'єднують публіцистику та художню літературу.
4. Публіцистичний метод: відображення реальної дійсності через призму особистого сприйняття автора.
5. Види публіцистики. Критерії для розрізнення концептуальної, світоглядної та художньої публіцистики.
6. Письменницька (художня) та концептуальна публіцистика. Особливості процесу творчості в письменницькій публіцистиці.
7. Опишіть, які історичні події формували унікальні риси української публіцистики на різних етапах її розвитку.
8. Подумайте, у чому виявляється середньовічний вплив на розвиток української публіцистики, і як він актуальний сьогодні. Відповіді аргументуйте прикладами.
9. Назвіть етапи національного відродження ХІХ століття і розкажіть, як вони відобразилися у становленні публіцистики того періоду.
10. Розкажіть, які виклики стояли перед українською публіцистикою у рамках радянської журналістики?
11. Поміркуйте, які ключові особливості публіцистичних текстів періоду "хрущовської відлиги" та який вплив мала "хрущовська відлига" на розвиток української публіцистики.
12. Охарактеризуйте спадщину публіцистики дисидентів.
13. Розкажіть, як світоглядні публіцистичні тексти кінця ХХ століття впливали на формування національної ідентичності.
14. Опишіть, яким чином публіцистика служить засобом відображення суспільних зрушень та націєтворення. Публіцистика часів незалежності.
15. Світоглядна публіцистика. Суть художньо-публіцистичного синтезу.
16. Найпоширеніші жанри публіцистики. Наукові концепції та класифікації жанрів публіцистики.
17. Поєднання в публіцистичних жанрах науково-понятійний підхід і художньо-образні засоби, методів відображення дійсності. Ключові принципи в основі художньо-публіцистичних жанрів.
18. Нарис як найбільш популярний жанр в українській публіцистиці. Види нарисів.
19. Факти та домисли в межах нарису для створення цілісної картини світу. Аргументуйте прикладами.
20. Подорожній нарис, путівник. Поміркуйте, як подорожній нарис дає змогу створити унікальне бачення реальності через призму мандрів.
21. Розкажіть, як різні жанрові форми нарису відображають соціальні та культурні аспекти життя.
22. Специфічні техніки для створення портретного нарису. Реконструкція фактів біографії для розкриття сутності героя.
23. Сатирична публіцистика та основні прийоми в ній. Вплив сатиричної публіцистики на сприйняття політичних та соціальних проблем.
24. Спільні та відмінні жанрів фейлетону та памфлету в українській публіцистиці.
25. Есе як найбільш популярний жанр у сучасній публіцистиці. Основні жанротворчі ознаки.
26. Есе в українській публіцистиці. Ентропія есе в журналістських жанрах,

- зміна їхніх традиційних форм.
- 27.Метод художньої типізації. Аналіз і синтез при образотворенні.
  - 28.Чинники, що визначають межі подорожнього нарису як жанру. Основні жанрові ознаки подорожнього нарису.
  - 29.Принципи публіцистичного аналізу в сучасній публіцистиці.
  - 31.Публіцистика і «якісна журналістика». Критерії якісної журналістики і місце публіцистики в ній.
  - 32.Поміркуйте, які аспекти відрізняють проблемно-тематичне наповнення таких видань, як «Дзеркало тижня» чи «Українська правда», від інших медіа. Роль публіцистики у виданнях.
  - 33.Публіцистика та її адаптація до форматів телебачення та радіо. Представлення публіцистики.
  - 34.Нові тенденції у публіцистичній творчості під впливом розвитку медіа.
  - 35.Особливості творчого підходу О. Забужко до жанру есе та як він розкриває проблематику сучасності. Роль есеїстики О. Забужко в її творчості.
  - 36.Композиційні прийоми О. Забужко та вплив на сприйняття її публіцистичних текстів (на прикладі будь-якої збірки на вибір).
  - 37.Авторська стратегія О. Забужко та світоглядні рамки її есеїв. Проблемно-тематичні лінії.
  - 38.Розкажіть, як Віталій Портников використовує жанр нарису для політичних і соціальних роздумів. Проілюструйте на прикладі одного із самостійно прочитаних текстів.
  - 39.Специфіка сучасного українського подорожнього нарису в контексті журналістики. Наведіть приклад одного із самостійно прочитаних нарисів.
  - 40.Охарактеризуйте, як подорожній дискурс у творах Юрія Андруховича розкриває культурні та географічні межі Європи.
  - 41.Розкажіть, які нові тенденції висвітлення соціальних проблем можна спостерігати в подорожніх картинах Б. Логвиненка. Які теми розкриваються в картинах.
  - 42.Поміркуйте, як авторські колонки у провідних виданнях стають своєрідною формою сучасної публіцистики. Назвіть сучасні медіа представляють колумністику українських видань.
  - 43.Провідні колумністи українських видань, які створюють унікальний стиль вітчизняної публіцистики. Основні тенденції в сучасній колумністиці.
  - 44.Проілюструйте, як кулінарна публіцистика Світлани Пиркало додає нових барв до традиційної журналістики та як така колумністика впливає на сучасну українську журналістику.
  - 45.Ключові риси, що визначають українську воєнну публіцистику в контексті сучасних збройних конфліктів. Аргументуйте на прикладі одного із самостійно прочитаних творів.
  - 46.Охарактеризуйте, як воєнна публіцистика розкриває емоційні та психологічні аспекти у творах «Жінка війни» та «Дівчата зрізають коси» та як ця публіцистика відображає воєнні наративи.
  - 47.Опишіть, які психологічні та емоційні глибини воєнного епістолярію відкриваються у «Щоденнику військового лікаря» В. Чернієнка.
  - 48.Документалізм у «Щоденнику артилериста» Геннадія Харченка.
  - 49.Розкажіть, як сатирична публіцистика викриває політичні парадокси сучасного суспільства.
  - 50.Поміркуйте, яку роль відіграє політична карикатура як інструмент

- візуальної сатири в українських ЗМІ.
51. Охарактеризуйте, які жанрові експерименти використовуються в політичній сатирі сучасних українських медіа.
  52. Опишіть, як логи і мультимедійний контент поєднують традиційні публіцистичні жанри з новітніми технологіями.
  53. Розкажіть, як соціальні мережі сприяють розвитку різних форматів блогінгу та публіцистики.
  54. Специфіка жанру текстового блогу порівняно з відеоблогом.
  55. Використання блогів публіцистами для впливу на сучасну аудиторію. Наведіть приклади самостійно прочитаних текстів у блогах для аргументації відповіді.
  56. Різновиди блогів. Найбільш впливові блоги в контексті української публіцистики.
  57. Назвіть блоги професійних журналістів, які формують нові тенденції в сучасній медіасфері та поясніть яким чином.
  58. Нові форми комунікації публіцистика в форматі подорожніх нотаток та щоденників.
  59. Мультимедійні технології та трансформація традиційних форм публіцистики в соціальних мережах.
  60. Нові жанрові форми в блозі як сучасному медіаінструменті. Адаптація професійними колумністами своїх текстів

ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрухович Ю. Лексикон інтимних міст. Київ : Meridian Czernowitz, 2011. 480 с. URL: <https://meridianscz.com>
2. Андрухович Ю., Стасюк А. Моя Європа. Київ : Критика, 2001. 192 с. URL: <https://krytyka.com>
3. Бондар А. Морквяний лід. Київ : Грані-Т, 2012. 224 с.
4. Бурич Л. Жанрова модифікація інтернет-колумністики (за колонками онлайн-видання «Українська правда»). *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2018. Випуск 44. С. 66-74.
5. Василик Л.Є. Світоглядна публіцистика сучасних літературно-художніх видань: концептосфера національної ідентичності. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. 416 с.
6. Глушко О. К. Художня публіцистика: європейські традиції і сучасність. Київ, 2010. 186 с.
7. Григоренко І., Галак І. Мережева публіцистика: соціокультурні аспекти функціонування поняття. *Культурологічний альманах*. Вип. 3, 2023. С. 250-255.
8. Гурич Л. Діалогізація авторської колонки як модель взаємодії з читачами. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2014. Випуск 39. С. 285-295.
9. Жежера В. Господні комарики. Київ : Темпора, 2010. 192 с.
10. Желіховська Н.С., Різун В.В. Сучасна українська публіцистика: теорія і практика : навч. посіб. для студ. галузі 0303 «Журналістика та інформація» Н.С. Желіховська, В.В. Різун. Київ: РИДЖИ, 2015. 128 с.
11. Забужко О. Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ : Факт, 2007. 640 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Zabuzhko/Notre_Dame_dUkraine_Ukrainka_v_konflikti_mifolohii
12. Забужко О. І знову я влізаю в танк... Київ : Комора, 2016. 416 с.
13. Забужко О. Хроніки від Фортінбраса : есе. Київ : Факт, 1999. 320 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zabuzhko/Notre_Dame_dUkraine_Ukrainka_v_konflikti_mifolohii
14. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : ПАІС, 2004. 268 с. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua>
15. Коваленко А. Ф. Комунікаційні особливості опозиційних жіночих наративів в українській публіцистиці ХХ століття (на прикладі публіцистики Н. Строкатої та Н. Світличної). *75-а звітна наукова конференція професорсько-викладацького складу і наукових працівників. Соціальні комунікації: матеріали 75 щорічної наукової конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників / за ред. О. А. Іванової*. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2021. С. 11–14.
16. Коваленко А. Ф. Психологічні аспекти сатиричної комунікації в сучасній українській військовій меметиці (за матеріалами соцмереж). *Синопис: текст, контекст, медіа*. 2024. 30 (1). С. 24–33. URL:

<https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/issue/view/51>

17. Коваленко А. Ф. Художньо-публіцистичний складник сучасних воєнних щоденників (на прикладі щоденника Г. Харченка «Щоденник артилериста»). *Діалог: Медіастудії*. 2021. Вип. 27. С. 98-119. (індексується в базі Index Copernicus). URL: <http://dms.onu.edu.ua/article/view/251407/252448>
18. Коваленко А., Тельпіс Д. Психологічний вимір сучасних українських воєнних щоденників. *Образ*. Вип. 3 (40). 2022. С. 17– 28. URL: [https://doi.org/10.21272/Obraz.2022.3\(40\)-17-28](https://doi.org/10.21272/Obraz.2022.3(40)-17-28)
19. Лось Й. Д. Публіцистика й тенденції розвитку світу: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації: У 2 ч. Ч 1. Львів: ПАІС, 2016. 376 с.
20. Пиркало С. Кухня егоїста. Київ : Факт, 2006. 256 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi41/0032581.pdf>
21. Подобна Є. Дівчата зрізають коси. Київ : Люта справа, 2018. 352 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Podobna_Yevheniia/Divchata_zrizaiut_kosy.pdf
22. Портников В. Богородиця в синагозі. Харків : Фоліо, 2010. 288 с.
23. Портников В. Тюрма для янголів. Харків : Фоліо, 2011. 256 с.
24. Прохасько Т. Одної і тої самої. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2013. 240 с.
25. Харченко Г. Щоденник артилериста. Київ : Орієнтир, 2023. 256 с.
26. Чернієнко В. Щоденник військового лікаря. Харків : Фоліо, 2020. 182 с.
27. Шила А. Жінка війни. Київ : Саміт-книга, 2020. 240 с.

Додаткова

16. Александров О. Базова модель публіцистичної комунікації. *Діалог: Медіастудії: зб. наук. праць*. Одеса, 2012. Вип. 15. С. 7-16.
17. Александров О. Тези до теорії журналістики. *Діалог: Медіастудії: зб. наук. праць*. Одеса, 2007. Вип. 6. С. 282-288.
18. Глушко О. К. Художня публіцистика: європейські традиції і сучасність : монографія. Київ : Арістей, 2010. 192 с.
19. Жванія Людмила Світоглядна публіцистика Євгена Сверстюка в контексті формування громадянського суспільства: аксіологічний аспект. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
20. Інститут масової інформації. Професійні стандарти журналістики. URL: <https://imi.org.ua>
21. Корнеєв В. М., Желіховська Н. С. Сучасна художня публіцистика. Стаття-дискусія. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2023. Т.1 (83). С. 56-65.
22. Кузнецова О. Д. Журналістика: теорія і практика. Львів : ПАІС, 2005. 334 с.
23. Манчестерський університет. Quality Journalism and Public Discourse. URL: <https://www.bbc.com/editorialguidelines> (стандарти журналістики BBC).
24. Михайлин І. Л. Основи журналістики : [підручник] / І. Л. Михайлин. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
25. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 496 с. URL: <https://cul.com.ua>
26. Одеські блогери запропонували перенести День міста на 19 травня (Юлія Карабаджак). URL: <https://informer.od.ua/news/odeski-blogery-zaproponuvaly-perenesty-den-mista-na-19-travnnya/>

- 27.Павлюк І. Сучасна українська публіцистика: теоретичні та практичні аспекти. *Social Communications: Theory and Practice*. Volume 11`2020. pp. 79-97.
- 28.Письменницький портал Пилипа Юрика та Міжнародного фонду імені Павла Глазового. URL: <https://pilipyurik.com/vesela-sich/maistry-humoru/kataloh-knyzhok-muzeyu-humoru/>
- 29.Потятиник Б. Інтернет-журналістика. Львів : ПАІС, 2010. 246 с.
- 30.Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння : монографія. Львів : ПАІС, 2004. 312 с. URL: <http://mediaosvita.org.ua>
- 31.Почепцов Г. Г. Сенси і війни: Україна і росія в інформаційній і смисловій війнах в інформаційному просторі. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 316 с.
- 32.Різун В. В. Трачук Т. А. Нарис з історії та теорії українського журналістикознавства: Монографія. Київ. Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015. 232 с.
- 33.Титаренко М. Ландшафти есеїстичного парамислення Тараса Прохаська. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика.2013. Вип. 38. С. 366-372
<https://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/viewFile/5393/5403>
- 34.Українська правда. Колонки та блоги [Електронний ресурс]. URL: <https://pravda.com.u>
- 35.Херсонський Б. URL: https://ukrainianjewishencounter.org/media/egupets_32last.pdf

Інтернет ресурси

1. Дзеркало тижня. Архів публіцистичних матеріалів. URL: <https://zn.ua>
2. День. Архів статей та публіцистики. URL: <https://day.kyiv.ua>
3. Детектор медіа. Аналітичні матеріали про якісну журналістику та публіцистику. URL: <https://detector.media>
4. Журнал «Журналіст України». URL: <http://nsju.org/journals/2011/03/Journalist-Ukr-03-11.pdf>
5. Медіасап'єнс. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua>

Навчальне видання

Сучасна публіцистика

Методичні вказівки та завдання (рекомендації) для набуття фахових компетентностей і закріплення програмних результатів навчання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 Журналістика 2 курсу денної форми навчання

Укладач

КОВАЛЕНКО Алла Федосіївна

Підписано до друку 30.11.2022. Формат 60x90/16.

Обсяг 1 ум.-друк. арк. Тираж 100 прим.

Зам. № 21/004

Видавець і виготовлювач

С. Л. Назарук

Україна, 65009, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 10

Тел.: 050 905 23 77. E-mail: selen_odessa@ukr.net

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7024 від 23.12.2019 р.